

Broedvogelinventarisatie

Scoutingterrein St. Walrick – Heumen

2005

Opdrachtgever: Henry Soyer
Uitvoerder: Hans Hollander

Opdrachtgever: Henry Soyer
Beheerder Scouting Kampeerterein St. Walrick
St. Walrickweg 9b
6611 KG Overasselt
www.stwalrick.nl

Uitvoerder: Hans Hollander
Oudelaan 2005
6605 SC Wijchen
024 / 6412564
pubben01@planet.nl

Inhoud

INHOUD	3
1 INLEIDING	4
2 SCOUTING-KAMPEERTERRAIN ST. WALRICK	5
2.1 LIGGING	5
2.2 TERREINBESCHRIJVING	6
2.3 TERREINGEBRUIK	6
4 RESULTATEN	9
4.1 RESULTATEN 2005	9
4.2 BROEDVOGELS – VASTGESTELDE TERRITORIA	9
4.3 OVERIGE VOGELWAARNEMINGEN	11
4.5 ZOOGDIERWAARNEMINGEN	12
5 DISCUSSIE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13
5.1 DISCUSSIE EN CONCLUSIES	13
5.2 AANBEVELINGEN	14
LITERATUUR	16

1 Inleiding

Aanleiding

Begin januari 2005 werd VWG Nijmegen benaderd door Henry Soyer, de beheerder van het Scoutingterrein St. Walrick, met de vraag om een broedvogelinventariatie uit te voeren op het kampeerterrein. Dit is gelegen in het gebied van de Hatertse Vennen, ten zuidwesten van Nijmegen. Door Arthur Hoffmann van de VWG werd vervolgens een oproep op de Mourik-mail van VWG Nijmegen geplaatst voor een vrijwilliger, waarop ik heb gereageerd. Via Arthur Hoffman heb ik het eerste contact gelegd met Henry Soyer, waarna de inventarisatie-opdracht snel een feit was. Ik heb het terrein voor een eerste verkenning bezocht op 12 maart 2005 met Henry, Wilma en hun hond Loek.

Doelstelling

De doelstelling van de inventarisatie is inzicht te krijgen in de aanwezige broedvogels op het Scoutingterrein. Dit rapport dient mede ter onderbouwing van een op te stellen beheerplan voor het terrein. Door Scouting zijn enkele aandachtspunten meegegeven: mogelijke effecten van recreatie op de broedvogels en het voorkomen van roofvogels en uilen. De aangetroffen horst- of roestbomen van roofvogels en uilen zouden opgenomen kunnen worden in het boomverzorgingsplan van Scouting.

Uitvoering

De inventarisatie is uitgevoerd van 17 maart t/m 18 juni 2005 in 8 inventarisatierondes. In juli 2005 heb ik de gegevens uitgewerkt en een conceptverslag geschreven. Henry Soyer en Fedde Boersma (beleidsmedewerker wet- en regelgeving / rentmeester) hebben hierop waardevolle op- en aanmerkingen geleverd. Tevens hebben zij aanvullende informatie verschaft over het bos- en terreinbeheer en het kampeergebruik gedurende het seizoen 2005. Dit is verwerkt in dit eindrapport (oplevering november 2005).

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beschrijving gemaakt van het terrein. In hoofdstuk 3 is de gebruikte methode beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten. Hierin zijn tevens zoogdierwaarnemingen opgenomen. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten bediscussieerd en zijn aanbevelingen opgenomen voor het op te stellen beheersplan.

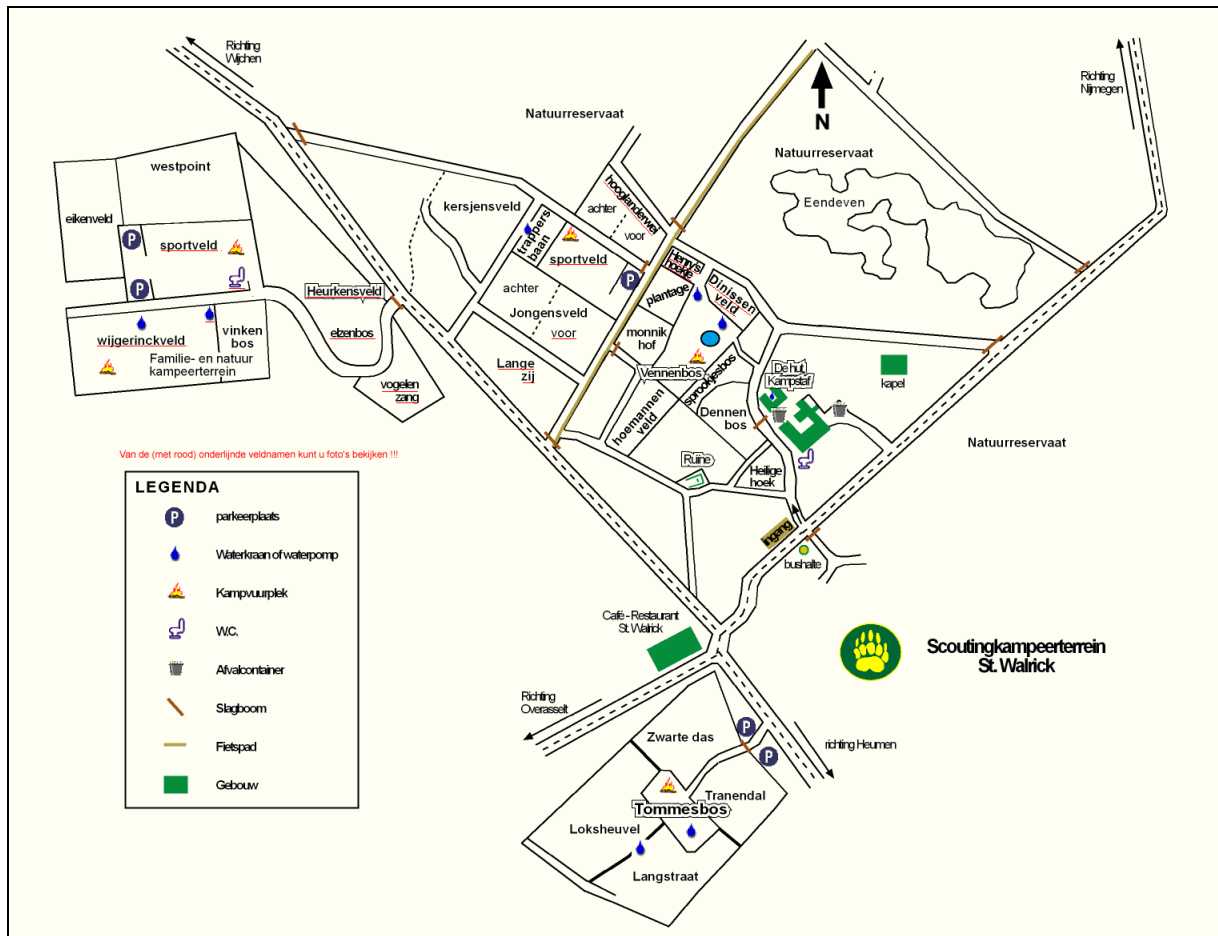
Dankwoord

Arthur Hoffman wil ik bedanken voor het leggen van de contacten en het aanleveren van kaartmateriaal voor de inventarisatie. Lieke Vullings is eenmaal meegeweest op een inventarisatieronde. Henry, Wilma en Loek bedankt voor de gastvrije ontvangst en Henry en Fedde voor de geleverde reacties.

2 Scouting-kampeerterrin St. Walrick

2.1 Ligging

Het Scouting-kampeerterrin St. Walrick is gelegen in het gebied van de Hatertse Vennen, ten zuidwesten van Nijmegen. De oppervlakte van het terrein bedraagt 26 ha (gegevens Scouting). Figuur 1 geeft een overzicht van het terrein (niet geheel op schaal).

Figuur 1. Scoutingkampeerterrin St. Walrick.

Globaal bestaat het terrein uit drie delen:

- Heurkensveld, ten westen van de Hessenbergseweg (Alverna – Café-Restaurant St. Walrick);
- het 'hoofdterrein' Vennenbos, in de driehoek tussen Hessenbergseweg en St. Walrickweg;
- Tommesbos, aan de Loksheuvelseweg (ten zuiden van Café St. Walrick).

In principe is alleen het Scoutingterrein geïnventariseerd, aangevuld met 3 percelen:

- 2 percelen in de driehoek tussen de ruïne en het Café-Restaurant;
- de meest westelijke driehoek (1 perceel) van het hoofdterrein langs de Hessenbergseweg (tussen Heurkensveld en het natuurreservaat).

Deze 3 percelen zijn toegevoegd om een afgeronder, beter te inventariseren gebied te verkrijgen.

2.2 Terreinbeschrijving

Op het Scouting-kampeerterein is een grote variatie aan bostypen aanwezig. Een deel van de gronden is gelegen op de voormalige rivierduinen in het vennengebied. Deze bossen zijn deels aangeplant in de eerste helft van de vorige eeuw op heide terreinen en ontwikkelen zich van een grove dennenaanplant naar een gemengd bos. In deze bossen bevindt zich een steeds beter ontwikkelde struweellaag. Rond de weilanden bevinden zich houtwallen, beplant met inlandse eik (Boersma, 2004).

Het hoofdterrein Vennenbos is globaal in tweeën te delen; een deel ten westen en een deel ten oosten van het doorgaande geasfalteerde fietspad. Het westelijke deel is voornamelijk naaldbos / gemengd bos met relatief weinig ondergroei (plus een sportveld), het oostelijk deel bestaat uit veel gevarieerder gemengd bos met meer ondergroei. Ook is hier grasland aanwezig met afscheidingen van heggen en bosjes.

De terreinen van Heurkensveld liggen op de overgang naar de uiterwaarden en bestaan voor een groot deel op loofbos aangeplant op rabatten. Daarnaast is een perceel voormalig eikenhakhout aanwezig. Deze zijn in het verleden op spaartelgen gezet (Boersma, 2004).

De bossen bestaan voor een deel uit op voormalige heide aangeplante dennenbossen en uit voormalig hakhout. Door het omvormingsbeheer van Staatsbosbeheer en Scouting Nederland ontwikkelen de bossen zich steeds meer naar afwisselende eiken-berkenbossen, die ook voor de avifauna interessant zijn.

Voor het overgrote deel bestaat het uit dennenbos, deels uit gemengd bos. Boersma (2004) geeft een overzicht van de voorkomende boomsoorten en ondergroei per terreindeel.

2.3 Terreingebruik

Door Scouting

Scoutingkampeerterein St. Walrick is een Scoutingkampeerterein in een natuurlijke, bosrijke omgeving. De primaire doelstelling van het terrein is het bieden van kampeermogelijkheden voor Scouts en het geven van ruimte om het typische Scoutingspel te spelen. Het terreingebruik door Scouting heeft als neven doelstellingen de instandhouding en versterking van natuurwaarden in het gebied, waarbij rekening wordt gehouden met het gebruik en de historische achtergrond. Houtproductie is geen doelstelling. Eventuele houtopbrengst wordt wel gebruikt om de beheerskosten te dekken (Boersma, 2004).

In totaal zijn 22 kampeervelden aanwezig. De kampeerterreinen liggen verspreid en worden gevormd door een stuk grasland met betonnen plaat als ondergrond voor kookopstellingen. Scoutinggroepen kamperen met name op en rond 'Vennenbos' (oostelijk deel van het hoofdterrein), op het Sportveld, Trappersbaan, Jongensveld, Lange Zij en Kersjensveld (westelijk deel van het hoofdterrein). Hier zijn circa 250 plaatsen beschikbaar op 12 kampeervelden.

Het natuurkampeerterein Heurkensveld (inclusief het familiekampeerterein) was in het voorjaar van 2005 in verband met problemen rondom het bestemmingsplan niet toegankelijk voor kampeerders op last van Gemeente Heumen. Vanaf 2 juli (start zomervakantie) werd

natuurkampeerders de mogelijkheid geboden om op een andere plek op het terrein te staan. Normaliter zijn hier 60 plaatsen op 6 kampeervelden beschikbaar.

Tommesbos werd in voorjaar en zomer 2005 niet gebruikt als kampeerterrein. Normaliter zijn hier 65 plaatsen op 4 kampeervelden.

In voorgaande jaren waren Heurkensveld (inclusief familiekampeerterrein) en Tommesbos wel gewoon in gebruik.

Het Buitencentrum (de binnenaccommodatie) is het gehele jaar geopend. Hier vindt het gebruik gedurende het gehele jaar plaats. Op dit moment wordt uitgegaan van een maximum van 1100 kampeernachtingen per nacht waarbij op jaarbasis tussen de 20.000 en 30.000 overnachtingen geboekt worden. In het Buitencentrum, dat wordt gebruikt voor hotel- en pensionactiviteiten, training en conferentie activiteiten, zijn 150 bedden, recreatie- en eetzaal en op het buitenterrein staan 10 trekkershutten met totaal 32 slaapplekken (Boersma, 2004).

Bij de uitgifte van de terreinen wordt rekening gehouden met de belasting in de voorgaande periode. Terreinen, gelegen op gras, zoals de weilanden van het vennenbos, kunnen een grotere recreatiedruk weerstaan. Winterkamperen wordt geconcentreerd in Heurkensveld en het Vennenbos (Boersma, 2004).

Door overigen

Behalve door Scouting wordt het hoofdterrein Vennenbos ook gebruikt door wandelaars (al of niet met honden), fietsers, joggers en ruiters. Dwars hierdoorheen loopt een geasfalteerd fietspad richting het vennengebied. Met name in het weekend en in vakanties is het een drukte van belang. Eind jaren tachtig werd het aantal geschat op 330.000 bezoekers per jaar en in 1999 op 2 bezoekers per ha per dag (Boersma, 2004). Heurkensveld en Tommesbos worden zeer extensief bezocht door genoemde groepen.

3 Methode

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de SOVON-methode (Van Dijk, 2004). Er zijn na de terreinverkenning op 12 maart 2005 (motregen) acht inventarisatieronden gehouden. Tabel 1 geeft een overzicht van data, tijden, temperatuur, weertype en bezochte terreindelen.

Nr	Datum	Start	Eind	Temp S	Temp E	Weer	Hoofd	Heurk	Tomme
1	17-03					droog	•	•	
2	26-03	5:45	7:45			droog	•	•	•
3	07-04	6:30		7,5		licht bewolkt	•	•	
4	22-04	5:30	7:07	2,5	4	droog	•	•	•
5	01-05	5:15	7:15	11	14	droog	•	•	•
6	16-05	5:10	6:55	7	8	mistig,droog	•	•	•
7	03-06	4:45	6:37	13,5	14,5	droog	•	•	•
8	18-06	4:30	6:37	16,5	17	droog	•	•	•

Tabel 1. Overzicht inventarisatie: data, start- en eindtijd, temperatuur bij start en eind, weertype en bezochte terreindelen (Hoofd = hoofdterrein Vennebos, Heurk = Heurkensveld, Tomme = Tommesbos).

In afwijking van de vooraf opgestelde planning, zijn de terreinbezoeken steeds gehouden bij gunstig inventarisatieweer (droog). De start van de bezoeken lag in principe een half uur voor zonsopgang. Tussen de bezoekennummers 3 en 4 werd de zomertijd ingesteld.

Het hoofdterrein en Heurkensveld zijn tijdens alle ronden bezocht. Alleen Tommesbos is op de eerste en derde ronde niet bezocht.

De inventarisatie is uitgevoerd aan de hand van een vaste route, met 4 verschillende startpunten, zodat vanaf elk startpunt 2x gestart is. Hiermee is voorkomen dat steeds dezelfde terreindelen of vroeg of laat werden geteld. De route is uitgezet aan de hand van een maximale gehoorafstand van 25-50 m. Waar nodig zijn korte insteken gemaakt.

De waarnemingen zijn vastgelegd op rondekaarten. Aan het eind van de inventarisatie zijn hiervan soortkaarten gemaakt, op grond waarvan het aantal territoria per soort is bepaald.

4 Resultaten

4.1 Resultaten 2005

In totaal zijn tijdens de terreinverkenning en de acht inventarisatieronden 40 vogelsoorten op het Scoutingterrein waargenomen en 8 erbuiten. Op basis van de clustering van waarnemingen (SOVON-methode) zijn territoria vastgesteld van 28 soorten. In 4.2 worden deze nader besproken. De overige vogelwaarnemingen worden besproken in 4.3.

Tijdens de inventarisatieronden zijn ook waarnemingen van zoogdieren vastgelegd. Deze zijn nader besproken in 4.4.

4.2 Broedvogels – vastgestelde territoria

In totaal zijn van 28 vogelsoorten territoria vastgesteld. Tabel 1 geeft hiervan een overzicht voor het gehele Scoutingterrein. Zo mogelijk is een uitsplitsing gemaakt naar deelgebied.

Soort	Totaal	Hoofd	Heurk	Tomme
Bonte vliegenvanger	2	2	-	-
Boomklever	4	3	1	-
Boomkruiper	6	5	1	-
Buizerd	1	1	-	-
Fitis	12	10	1	1
Gaai	5	2	2	1
Goudhaantje	7	7	-	-
Groene specht	1	1	-	-
Grote bonte specht	11	5	3	3
Heggenmus	1	1	-	-
Holenduif	1	1	-	-
Houtduif	18	15	-	3
Koolmees	32	26	-	6
Matkop	2	1	-	1
Merel	30	24	-	6
Pimpelmees	22	17	-	5
Roodborst	50	34	8	8
Spreeuw	2	2	-	-
Staartmees	2	1	1	-
Tjiftjaf	16	10	6	-
Tuinfluit	5	2	3	-
Vink	33	27	-	6
Winterkoninkje	24	19	-	5
Witte kwikstaart	1	1	-	-
Zanglijster	7	6	-	1
Zwarte kraai	5	3	1	1
Zwarte mees	2	2	-	-
Zwartkop	14	13	-	1

Tabel 1. Aantal vastgestelde territoria per soort en onderverdeeld per deelgebied.

Waar de uitsplitsing niet mogelijk was omdat territoria zowel op het hoofdterrein als op Heurkensveld zijn gelegen, is het totaal opgegeven van beide deelgebieden. De territoriumkaarten van alle vastgestelde soorten zijn opgenomen in bijlage 1.

Alle genoemde broedvogelsoorten (28) zijn op het hoofdterrein vastgesteld, waarvan 26 op hoofdterrein-oost en 15 op hoofdterrein-west. Het aantal broedvogelsoorten op Heurkensveld bedraagt 19 en in Tommesbos 14. Hiermee is hoofdterrein-west het meest soortenrijke deel van het Scoutingterrein.

Onder de aangetroffen broedvogels is één rode lijst soort: de groene specht.

Opmerkingen per soort:

- bonte vliegenvanger; zomergast, eerste waarneming op 22 april. Beide broedgevallen tussen hoofdgebouw en kapel. Eén van de twee broedsels is vastgesteld in een nestkast achter het hoofdgebouw. Op de laatste ronde (18 juni) werd deze kast vernield onder de boom aangetroffen;
- boomklever; drie territoria op hoofdterrein-oost, één op Wijgerinckveld (Heurkensveld);
- boomkruiper; vier van de vijf territoria op het hoofdterrein bevinden zich in de directe omgeving van hoofdgebouw en kapel; het resterende territorium ligt langs de Hessenbergseweg op de Lange zij;
- buizerd; twee van de vier waarnemingen (12 maart en 26 maart) betrof een adult roepend dier. De beide laatste waarnemingen op 18 juni betroffen jonge vogels langs de Hessenbergseweg;
- fitis; zomergast, eerste waarneming op 26 maart; alle territoria zijn in min of meer open terreingedeelten vastgesteld, waarvan de meeste formeel niet op Scoutingterrein. Zes liggen langs het natuurreservaat (noordgrens hoofdterrein), twee in het opener gedeelte langs de Hessenbergseweg, één (Tommesveld) langs de Lokheuvelseweg en de overige drie wel op Scoutingterrein;
- gaai; twee territoria op hoofdterrein-oost, twee op Heurkensveld en één in Tommesbos;
- goudhaantje; vijf territoria in het oostelijk deel van het hoofdterrein, twee in het westelijk deel;
- groene specht; het broedgeval is formeel niet vastgesteld op het Scoutingterrein, maar in de driehoek tussen de ruïne en het café-restaurant;
- grote bonte specht; alle vijf de territoria op het hoofdterrein zijn gelegen in het oostelijk deel; de drie territoria in Tommesbos op Zwarte Das en Tranendal; de drie op Heurkensveld liggen verspreid;
- heggenmus; het broedgeval is formeel niet vastgesteld op het Scoutingterrein, maar in de driehoek tussen de ruïne en het café-restaurant;
- holenduif; één territorium op 'Vennenbos' (het open gedeelte van hoofdterrein-oost);
- houtduif; verspreid over het gehele terrein;
- koolmees; verspreid over het gehele terrein;
- matkop; op Tommesveld in Tranendal/Zwarte Das, op het hoofdterrein in de houtwal langs het doorgaande geasfalteerde fietspad;
- merel; verspreid over het gehele terrein;
- pimpelmees; verspreid over het gehele terrein;
- roodborst; verspreid over het gehele terrein;
- spreeuw; één broedgeval in een nestkast bij het hoofdgebouw, het andere is formeel niet vastgesteld op het Scoutingterrein, maar in de driehoek tussen de ruïne en het café-restaurant;

- staartmees; één territorium langs het doorgaande geasfalteerde fietspad op het hoofdterrein, één territorium op Heurkensveld;
- tjiftjaf; zomergast, eerste waarneming op 17 maart. De territoria op Heurkensveld liggen verspreid, die op het hoofdterrein op één na allen in het oostelijk deel;
- tuinfluiter; zomergast, eerste waarneming op 7 april; drie territoria verspreid over Heurkensveld, twee territoria op hoofdterrein-oost;
- vink; verspreid over het gehele terrein;
- winterkoninkje; verspreid over het gehele terrein;
- witte kwikstaart; op 3 juni werd een adult gezien met een jong langs het doorgaande geasfalteerde fietspad, op 18 juni een adult op 'Vennenbos';
- zanglijster; de territoria op het hoofdterrein zijn met name in het westelijk deel gelegen.
- zwarte kraai; verspreid over het gehele terrein;
- zwarte mees; beide op hoofdterrein-oost; één tussen hoofdgebouw en kapel en één in de Heilige hoek/driehoek tussen ruïne en café-restaurant;
- zwartkop; zomergast, eerste waarneming op 7 april. Territoria verspreid over het gehele terrein.

4.3 Overige vogelwaarnemingen

De overige vogelwaarnemingen betreft zowel soorten waarvan op grond van de clustering niet tot een territorium kon worden besloten als niet-terreingebonden waarnemingen (overvliegend, waarnemingen buiten het terrein).

De soorten waarvan op grond van de clustering niet tot een territorium kon worden besloten zijn:

- appelvink; één waarneming op 12 maart op Trappersbaan;
- glanskop; één waarneming op 12 maart op Westpoint;
- goudvink; één waarneming op 12 maart op de Lange Zij;
- grote lijster; één waarneming op 3 juni op Heurkensveld;
- kruisbek; één waarneming op 17 maart op Jongensveld;
- sijs; waarnemingen op 17 maart op Dinnissenveld en op 7 april achter de Hut;
- spotvogel; één waarneming op 16 mei in Tommesbos;
- vuurgoudhaantje; waarnemingen op 17 maart op Heilige Hoek en 22 april vlak daarbij in de driehoek die niet tot het Scoutingterrein behoort;
- wielewaal; waarnemingen op 1 mei en 16 mei in Langstraat (Tommesbos);
- zwarte specht; één waarneming op 26 maart op het centrale grasveld van Vennenbos.

Daarnaast zijn waarnemingen gedaan van:

- overvliegende vogels: grauwe gans (veel en vaak), kramsvogel (10 exemplaren op 26 maart), nijlgans (veel en vaak), wilde eend (veel en vaak), zwarte kraai (veel en vaak) en;
- roepende vogels buiten het terrein: groenling (1 territorium langs .. weg), meerkoet (Eendeven op 17 maart), ringmus (diverse exemplaren bij boerderij ten zuiden van Tommesveld), steenuil (op 26 maart, ten noorden van Heurkensveld), visdief (vennen). Genoemde soorten hebben geen directe relatie met het terrein van Scouting.

4.5 Zoogdierwaarnemingen

In totaal zijn 4 soorten zoogdieren waargenomen: haas, konijn, huiskat en gewone dwergvleermuis.

Het waarnemingenoverzicht:

- 26 maart: Heurkensbos, 1 haas op Vogelenzang en 1 haas op Wijgerinckveld;
- 7 april: hoofdterrein, 1 konijn bij het hoofdgebouw en 1 konijn op het grote pad langs Dinissenveld;
- 22 april: Tommesbos, 1 haas vanaf het centrale veld hollend over Loksheuvel;
- 1 mei: hoofdterrein, 1 konijn op Dinissenveld;
- 3 juni: hoofdterrein, 1 gewone dwergvleermuis jagend in de ochtendschemering op de driesprong hoofdgebouw/kapel/Dinissenveld; 2 konijnen op Plantage, 1 konijn op Hooglanderwei, 1 konijn op Sportveld; Heurkensbos 1 konijn op het pad tussen Vinkenbos en Sportveld, 1 huiskat op het Sportveld; Tommesbos, 1 konijn op Zwarte das;
- 18 juni: hoofdterrein, 1 konijn bij de hoofdingang en 1 konijn langs het doorgaande geasfalteerde fietspad.

5 Discussie, conclusies en aanbevelingen

5.1 Discussie en conclusies

Aangetroffen soorten

In totaal zijn 28 broedvogelsoorten en 10 overige vogelsoorten waargenomen op het Scoutingterrein. Het betreft voornamelijk bosvogels. Algemene broedvogelsoorten zijn fitis, grote bonte specht, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst, tjiftjaf, vink, winterkoning en zwartkop. Minder algemene broedvogelsoorten zijn bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, buizerd, gaai, goudhaantje, groene specht (enige rode lijst soort), heggemus, holenduif, matkop, spreeuw, staartmees, tuinfluiter, witte kwikstaart, zanglijster, zwarte kraai en zwarte mees. De meeste broedvogelsoorten zijn vastgesteld in hoofdterrein-west (26). In de overige terreindelen is het aantal broedvogelsoorten ongeveer gelijk; Heurkensveld 19, Tommesbos 14 en hoofdterrein-west 15.

Eén van de aandachtspunten van Scouting was het voorkomen van roofvogels en uilen; de nestboom van de enige aangetroffen roofvogelsoort, buizerd, bevindt zich vermoedelijk niet in het terrein.

De broedvogelsamenstelling van de verschillende terreindelen lijkt met name te worden bepaald door het biotoop; hoofdterrein-oost (gemengd, ouder, meer ondergroei) is een gevarieerder terreintype dan hoofdterrein west (met name naaldbos, deels gemengd, weinig ondergroei). Door het laten staan van oude bomen zal het aantal typische bosvogelsoorten verder kunnen uitbreiden. Het bosbeheer van Scouting is hierop gericht (Boersma, 2004).

Effecten van recreatie

Het Scoutingterrein heeft op twee manieren te maken met recreatie: verblijfsrecreatie (kampeerdere) en dagrecreatie (fietsers, wandelaars (evt. met honden), joggers en ruiters).

De verblijfsrecreatie is in het broedseizoen van 2005 met name geconcentreerd op het hoofdterrein Vennebos. In Heurkensveld en Tommesbos is in 2005, in tegenstelling tot voorgaande jaren niet gekampeerd.

- in de noordoosthoek bij de Kapel staan trekkershutten en soms tenten; dit is een hoogopgaand naaldbos met weinig ondergroei;
- ‘Vennebos’ (Dinissenveld, Plantage, Henry’s hoekje, Monnikhof, Hoemannenveld);
- Sportveld, Jongensveld, Lange Zij en Kersjensveld.

In 2005 was er in maart, april, mei, juni gedurende de weekenden sprake van kampeerdere, in mei waren er pieken met Hemelvaart en Pinksteren. Gedurende vrijwel de gehele maand juli was het hoofdterrein Vennebos bezet. In augustus was het minder druk, maar drukker dan tijdens de weekenden voor juli (gegevens Scouting). De inventarisatie vond plaats van maart t/m juni.

Bij en rond het hoofdgebouw vinden diverse activiteiten plaats, hier worden ook auto’s geparkeerd (hoofdingang) evenals bij het Sportveld (ingang Hessenbergseweg, langs doorgaande geasfalteerde fietspad).

De dagrecreatie is qua activiteit extensief en ook geconcentreerd in het hoofdterrein Vennebos. Er zijn fietsers over het doorgaande geasfalteerde fietspad, wandelaars (met honden) en joggers op vrijwel alle paden. Met name op zonnige weekend- en feestdagen

wordt het Scoutingterrein doorkruist door grote groepen dagrecreanten (zie hoofdstuk 2). De belangrijkste doorgangsroutes zijn die vanaf de Hessenbergseweg, waar (drie grotere) parkeerplaatsen zijn bij het café-restaurant en ter hoogte van het doorgaande geasfalteerde fietspad. De grootste druk van dagrecreatie is gelegen in de driehoek tussen ruïne en café-restaurant, waarbij de ruïne en de lapjesboom ware ‘trekpleisters’ vormen. Dagrecreanten bezoeken het gebied ook met hun hond, waarbij deze (ondanks de verplichting hiertoe) vaak niet zijn aangeliend. Ook ruiters maken van het gebied gebruik. Voor hen zijn ruitersporen aangelegd.

Een verschil tussen de verblijfs- en dagrecreatie is, dat de kampeerdere 24 uur per etmaal aanwezig zijn en dat de dagrecreatie voornamelijk tussen 10.00 en 19.00 uur plaatsvindt (afhankelijk van het weer).

Wat opvalt is dat de grootste druk van verblijf- en dagrecreatie samengaat met de grootste broedvogeldichtheid, d.w.z. op hoofdterrein-oost. In de terreindelen zonder kampeerdere en met de geringste dagrecreatie, is het aantal soorten en de dichtheid geringer.

Wegverkeer

De invloed van regulier wegverkeer, getuige de verspreiding van territoria langs de doorgaande wegen, lijkt gering. De doorgaande wegen zijn 80 km/uur wegen, met uitzondering van de Hessenbergseweg: 60 km/uur. Pieken in het wegverkeer zijn er in de ochtend- en avondspits (tussen Nijmegen en omliggende dorpen) en op weekend- en feestdagen tussen 10.00 en 19.00 uur.

5.2 Aanbevelingen

Bos- en terreinbeheer

Het Scoutingterrein kent een relatieve afwisseling van open en gesloten biotopen door de aanwezigheid van de kampeervelden in het opgaande bos. Het terrein verschilt met het naastgelegen vennengebied door het ontbreken van water- en moerasvogels. In hoofdzaak zijn bosvogels aangetroffen. Door het omvormingsbeheer dat mede gericht is op de avifauna, ontwikkelt het bos op het Scoutingterrein zich steeds meer naar afwisselende eiken-berkenbossen. In het beheer zou rekening gehouden kunnen worden met het instand houden van oudere delen met hoog opgaand naaldhout (voor naaldhoutsoorten als mezen, goudhaantje en vuurgoudhaantje). Dit betreft met name het hoofdterrein-oost, waar de hoogste dichtheden zijn aangetroffen. In andere delen zal een ouder wordend bos met een gevarieerdere ondergroei op termijn tot een gevarieerdere broedvogelsamenstelling kunnen leiden. Oude bomen met veel gaten en spleten zouden in elk geval zoveel mogelijk moeten blijven staan. Zij bieden de beste broed- en verblijfplaatsen voor holenbroeders, vleermuizen en mogelijk andere zoogdieren.

Beheer nestkasten

In delen van het terrein zijn door de Buitendienst van Scouting nestkasten opgehangen. Onbekend is (ook bij navraag) in hoeverre deze onderhouden worden. In elk geval zijn tijdens de inventarisatieperiode nestkasten verdwenen en gesneuveld. Een beter beheer van de nestkasten kan in elk geval voordelen opleveren voor de bonte vliegenvangers achter het hoofdgebouw.

Recreatie

In het kampeerbeleid wordt al zoveel mogelijk rekening gehouden met de natuurlijke waarden van het terrein. Bij de uitgifte van de terreinen wordt rekening gehouden met de belasting in de voorgaande periode. Uit de resultaten van de inventarisatie blijkt, dat de grootste druk van verblijf- en dagrecreatie samengaat met de grootste broedvogeldichtheid, d.w.z. op hoofdterrein-oost.

In 2005 was er sprake van een 'opgelegde' zonering van de verblijfsrecreatie, door het feit dat op Heurkensveld en Tommesbos niet kon worden gekampeerd. In hoeverre dit in 2005 een (gunstig) effect op de broedvogels heeft gehad, is op basis van deze inventarisatie niet aan te geven.

Ten aanzien van de verblijfs- en dagrecreatie zijn de volgende aanbevelingen denkbaar:

- striktere toepassing van het gebod op aanlijning van honden; waarschijnlijk alleen te bewerkstelligen door toezicht en handhaving door de politie / BOA's; een betere aanduiding van het gebod bij de entrees van het gebied is gewenst;
- een onderscheid maken tussen hoofd-kampeervelden op het hoofdterrein Vennenbos en overloop-kampeervelden op Heurkensveld en Tommesbos; de laatste worden alleen gebruikt als de eerste gevuld zijn; dit kan tegen de wens zijn van de betrokken kampeerders, die mogelijk liever apart willen kamperen, maar het zorgt wel voor een meer continue rust in Heurkensveld en Tommesbos; hiermee is de verblijf- en dagrecreatie optimaal geconcentreerd;
- spelregels afspreken met de kampeerders (voor zover al niet gedaan) over het terreingebruik buiten de kampeervelden en het geluidsniveau gedurende het donker en in de vroege ochtend.

Literatuur

Dijk, A.J. van, 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Boersma, F., 2004. Bos- en terreinbeheer Scoutingkampeerterrein & Buitencentrum St. Walrick. Scouting Nederland.

Bijlagen: territoriumkaarten van de vastgestelde broedvogelsoorten